

Pelastakaa Lapset ry lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi lapsilisäinlain, työttömyysturvalain, toimeentulotuesta annetun lain, opintotukilain ja sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta.

1. Yleiset kommentit

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi lapsilisäinlain, työttömyysturvalain, toimeentulotuesta annetun lain, opintotukilain ja sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta.

Lapsi- ja perhejärjestöjen näkökulmasta nämä ovat erittäin kannatettavia päätöksiä, mutta kuitenkin nopeita lyhyen aikavälin helpotuksia, jotka paikkaavat tilannetta sen ratkaisemisen sijaan. Pienituloisten perheiden tilannetta tulee tarkastella myös kauaskantoisemmin toimilla, joilla on pitkäaikaisemmat todelliset vaikutukset lasten ja perheiden arkeen. Pienituloisten perheiden ja erityisesti lasten hyvinvointi on turvattava toimilla, jotka eivät ole kertaluontoisia ja määräaikaisia.

2. Lapsilisän yksinhuoltajakorotus

Lapsilisän yksinhuoltajakorotus tuo helpotusta kiristyvässä talouden taantumassa kaikkein haastavimmassa asemassa oleville yhden vanhemman perheille. Yksinhuoltajakorotus on kannatettava ja se tuo lisäturvaa. Yksittäiset lisäetuudet tai määräaikaiset korotukset eivät kuitenkaan pitkällä tähtäimellä paranna hyvinvointia perheissä, vaan uudistuksia on toteutettava kestävästi. Asiantuntija- ja tutkimustieto puhuu sen puolesta, että hyvinvoinnin turvaamiseksi ja kohentamiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tehtävä pitkäjänteisiä, riittävän suuria ja oikein kohdennettuja toimia eikä pyrkiä paikkaamaan perheiden haastavia tilanteita kertaluontoisilla etuuksilla.

Yksinhuoltajakorotuksen lisäyksen tulisi olla pysyvä, sillä yhden vanhemman perheet ovat edelleen Suomessa suurimmassa lapsiperheköyhyysriskissä ja tilannetta on pyrittävä parantamaan aktiivisesti. Yksinhuoltajakorotuksen ehtoja tulisi myös tarkastella uudelleen, sillä perheiden monimuotoisuus (esim. vuoroasuminen) tulisi huomioida paremmin ja esimerkiksi työttömyyspäivärahassa myös avopuoliso on oikeutettu lapsikorotukseen, kun taas lapsilisän kohdalla yksinhuoltajakorotuksen menettää asuessaan avoliitossa. Eri

Pelastakaa Lapset ry – Rädda Barnen

Koskelantie 38, PL 95. 00601 Helsinki

puh. +358 10 843 5000

info@pelastakaalapset.fi

pelastakaalapset.fi

etuuksien ehtojen välillä on ristiriitaisuuksia, jotka asettavat perheitä eriarvoiseen asemaan vaikka pyritään tukemaan perheitä. Lapsilisät tulisi myös sitoa indeksiin, jotta lapsilisän taso vastaisi jatkossa elinkustannusten tasoa ja se toimisi paremmin lapsiperheiden ostovoiman puskurina muuttuvissa maailmantilanteissa.

3. Toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotus, työttömyysturvan lapsikorotus sekä opintorahan huoltajakorotus

Toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotus, työttömyysturvan lapsikorotus sekä opintorahan huoltajakorotus tukevat myös perheiden hyvinvointia. Yhdessä muiden korotusten kanssa ne kohdentuvat köyhimmille lapsiperheille.

Sosiaaliturvan ja -etuuksien kehittäminen on kuitenkin kestävämpi tapa vastata pienituloisten perheiden ahdinkoon, kuin määräaikaiset muutokset. Muutosten tulee olla kokonaisvaltaisia ja erityisesti toimeentulontuen osalta on tarkasteltava siihen liittyviä muita etuuksia. Sosiaaliturvaetuuksien korottamisessa ja kehittämisessä tulee huomioida tarkoin, ettei jouduta tilanteeseen, jossa korotukset syövät toimeentulotukea ja vähävaraisille perheille jäävä rahamäärä pysyy samana. Sosiaaliturvauudistuksen tavoitteena tulee olla lapsiperheköyhyyden todellinen vähentäminen ja uudistusten tulee tavoittaa kaikista köyhimmät perheet.

4. Yksityisen hoidon tuen hoitolisän enimmäismäärän pysyvä korotus

Yksityisen hoidon tuen hoitolisän enimmäismäärän pysyvä korotus on erinomainen päätös. Tämä ratkaisu pyrkii vastaamaan perheiden haasteisiin pidemmällä aikavälillä. Tuen korotus mahdollistaa useamman perheen pääsyn tuen piiriin ja helpottaa varhaiskasvatustaksujen aiheuttamia paineita mm. monilapsisille perheille. Korotuksen toimeenpanoa on kuitenkin seurattava huolellisesti, jotta se ei johda maksujen nousemiseen, joka mitätöisi korotuksen vaikuttavuuden. Lisäksi on huomioitava, että tämä ei laajasti kosketa lapsiperheitä ja kohdentuu vain pieneen osaan pienituloisia lapsiperheitä. Tästä syystä tuleekin jatkossa keskittyä varhaiskasvatustuksen kehittämiseen maksuttomaksi kaikille lapsille, jolloin siitä olisi laajasti hyötyä lapsiperheiden talousahdinkoon.

5. Sairausvakuutuslain lääkekorvausjärjestelmän vuosiomavastuun jäädytys

Sairausvakuutuslain lääkekorvausjärjestelmän vuosiomavastuun jäädytys on tärkeää erityisesti sairastavien perheiden osalta, jotta maksut eivät ainakaan kasva. Tämä ei kuitenkaan ratkaise niitä taloudellisia haasteita, joita sairastavat perheet kokevat tällä hetkellä. Sairastaminen on kallista pienituloisilla perheille, joissa joudutaan harkitsemaan sairauden hoidon, ruuan ostamisen ja laskujen maksamisen välillä. Nämä haastavat valinnat aiheuttavat merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia perheille, mutta johtavat myös

yhteiskunnan terveydenhuoltokustannusten nousuun, kun pienituloisuus estää perheessä sairauden hoidon.

6. Yleisesti

Pienituloisten työssäkäyvien perheiden lisätukia on nyt harkittava tilanteessa, jossa ruoka jää ostamatta, eikä hyvinvointia ja terveyttä edistäviin lasten vapaa-ajan harrastuksiin ole varaa. Sairastavien, työttömien, matalapalkka-alalla työskentelevien ja yksinhuoltajien tilanne on erityisen tukala. Nyt jo vähäisillä varoilla elävät perheet joutuvat tinkimään lisää ja haasteet kohdistuvat lasten arkeen, kasvuun ja kehitykseen sekä lasten oikeuksien toteutumiseen.

Esitetyt korotukset sosiaaliturvaetuksiin ja varhaiskasvatusmaksujen tukemiseen ovat kannatettavia, mutta eivät pitkäjänteisiä toimia. Näiden korotusten vaikutuksia tuleekin seurata tarkoin ja tarvittaessa tehdä näistä toimista pysyviä tai kehittää niitä edelleen pienituloisten lapsiperheiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.

7. Lapsivaikutusten arviointi

Lapsivaikutukset on huomioitu esityksessä välillisesti, mutta ei riittävästi. Lapsivaikutusten arvioinnilla tulisi olla kokonaan oma osuutensa esityksessä, nyt lasten oikeudet on välillisesti huomioitu ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa. Tehtävillä muutoksilla ja lisätuella pyritään tukemaan pienituloisten lapsiperheiden elinoloja kohti yhdenvertaisempaa arkea maailmanlaajuisen kriisin keskellä. Vaikutusten arvioinnissa keskitytään taloudelliseen arviointiin siitä, kuinka lisätuet auttavat leikkaamaan peruskotitalouden nousseita elinkustannuksia ja nostamaan perheiden ostovoimaa. Yhden vanhemman perheet, opiskelevat vanhemmat ja naiset otetaan huomioon esityksessä, mutta tarkastelun kohteeksi pitäisi ottaa myös tarkemmin vanhemman ja/tai lapsen sairaus tai vammaisuus sekä myös muut monimuotoisten perheiden tilanteet. Lapsivaikutusten arvioinnin avulla saisi myös tietoa siitä, millaisilla toimilla on pitkäaikaisia vaikutuksia perheiden hyvinvoinnin tukemiseen.

Lisätietoja:

Johanna Vinberg

Lapsiperheköyhyys asiantuntija

+358 50 575 0289 johanna.vinberg@pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lapset ry

Pelastakaa Lapset ry – Rädda Barnen

Koskelantie 38, PL 95. 00601 Helsinki

puh. +358 10 843 5000

info@pelastakaalapset.fi

pelastakaalapset.fi